

ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН

Ижтимоий-сиёсий газета

№ 198 (720), 2022 йил 27 сентябрь, сешанба

www.yuz.uz

yuz.uznews

yuz_official

yuz.uz_news

ЭЛЕКТРОТЕХНИКА САНОАТИДАГИ УСТУВОР ВАЗИФАЛАР МУҲОКАМА ҚИЛИНДИ

Президент Шавкат Мирзиёев 26 сентябрь куни электротехника саноатидаги устувор вазифалар юзасидан йиғилиш ўтказди.

Саноатда амалга оширилаётган модернизация натижасида электротехника тармоғи ҳам ўзгарди. Охириги беш йилда ишлаб чиқариш ҳажми 4,5 баравар ўсган. Бу маҳсулотларнинг сифати ошганини, харидоргиригини билдиради.

Шу тўғрисида экспорт ҳам 5 баравар кўпайган. Йил якунигача бу кўрсаткич 750 миллион доллардан ошиши кутилмоқда. 2017 йилда бу тармоқда экспорт боп маҳсулотларимиз 25 та бўлган бўлса, бу йил 200 тага етган. Фаргона, Самарқанд, Қашқадарё ва Ташкент вилоятларидаги 11 та корхона илк бор ташқи бозорга чиққан.

Йиғилишда “Узэлтехсанот” уюшмаси раиси М.Юнусов тармоқдаги галдаги ишлар, келгуси йилларга мўлжалланган мақсадли кўрсаткичлар ҳақида ахборот берди. Айтиб ўтилганидек, бугунги кунда 1 миллиард 200 миллион долларлик 205 та лойиҳа амалга оширилмоқда. Янги маҳсулотлар ва эҳтиёт қисмларни маҳаллийлаштириш, 2023 йилда экспорт ҳажмини 1 миллиард долларга етказиш режалаштирилган.

Давлатимиз раҳбари истиқболли лойиҳаларни қўллаб-қувватлаб, тармоқдаги устувор вазифаларни кўрсатиб ўтди.

— Маиший техника ишлаб чиқариш кўпайди дегани, бу — аҳолининг сотиб олувчанлик қобилияти ўсди, дегани. Охириги йилларда электротехника саноатимиз “қайта тугилди”. Энди

уни янада ривожлантириб, ишлаб чиқаришни кўпайтириш, юқори қўшилган қиймат яратиш керак. Пировард мақсад — иш ўрни, — деди Шавкат Мирзиёев.

Таҳлилларга кўра, жаҳон бозорларидаги вазият икки йилда экспортни 1,5 миллиард долларга етказиш мумкинлигини кўрсатмоқда. Шунингдек, юртимизда 1 миллиард 300 миллион долларлик импорт бозори бор. Бу имкониятлардан муносиб улуш олиш учун маҳсулот, аввало, сифатли ва танли бўлиши керак.

Шу боис, Президентимиз янги маҳаллий брендлар яратиш ва хорижий брендларни олиб келиш, маҳсулотларни шунга мувофиқ сифатли қилиб, харидорлар ишончини қозониш зарурлигини таъкидлади.

Мамлакатимизда ва атрофимиздаги бозорларда ярим ўтказгич ва электрон платаларга талаб 6 миллиард долларни ташкил этади. Шу боис, бундай корхоналарни кўпайтириш, электроника ва микроэлектроника йўналишида илмий, тажриба-конструкторлик ва стартап лойиҳаларни молиялаштириш вазифаси белгиланди. Маиший техникаларни маркировкалаш, экспортни суғурталаш ва кредитлашни кенгайтириш бўйича кўрсатмалар берилди.

Маиший техника бор экан, сервис хизматига талаб ҳар доим бўлади. Касб-хунар мактабларида ёшларни бу йўналишга ўқитиш уларни иш билан

таъминлашда муҳим омили бўлиши қайд этилди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг шу йил 9 сентябрдаги фармонида мувофиқ, қайта тикланувчи энергия манбаларини кенгайтириш бўйича дастур қабул қилинди. Унда 34 мингта хонадон, вазирлик ва идораларнинг 6 мингта объектида шундай қурилмалар ўрнатилиши белгиланди. Аҳолига компенсация олиш, кредитни 3 йил ичида фойсиз бўлиб-бўлиб тўлаш имконияти яратилди.

Истеъмолчиларга муқобил энергия қурилмаларини етказиб бериш мақсадида Қашқадарёда кластер усулида корхона барпо этиш режалаштирилган. Йиғилишда ушбу лойиҳанинг бориши ҳақида ахборот берилди.

Маълумки, электротехника тармоғи мис билан боғлиқ. Сунги йилларда янги конлар ўзлаштирилиб, бу хомашёнинг захираси кенгайтирилди. Оҳангарон тумани ва Қарши шаҳрида мис кластерлари ташкил этилмоқда. Давлатимиз раҳбари бу корхоналарда хорижий бошқарувчи йўлга қўйиб, чуқур қайта ишлаш лойиҳалари, илм ва инновацияни олиб кириш зарурлигини таъкидлади.

Келгуси йил бу йўналишда юқори қўшилган қиймат яратадиган 34 та лойиҳа ишга туширилиши қайд этилди.

Йиғилишда ҳокимлар ва тadbirkorларнинг тақдирлари эшитилди.

ЎЗА

ЯНГИЧА ЁНДАШУВЛАР

СУНЪИЙ ИНТЕЛЛЕКТ: КЕЧА, БУГУН ВА ЭРТАГА

Ўзбекистон ўзининг техник ва технологик имкониятлари билан янги рақамлаштириш даврига қадам қўймоқда. Бу жараёнда сунъий интеллект технологиялари ҳал қилувчи аҳамият касб этиб, бугун иқтисодиёт тармоқларини уларсиз тасаввур қилиш қийин.

Сунъий интеллект, бу — инсоннинг когнитив функцияларини тақлид қилиш (шу жумладан, ўз-ўзига ўргатиш ва олдиндан белгиланган алгоритмизм ечимларни топиш) ва энг камида интеллектуал фаолият билан таққосланади-

ган муайян вазифаларни бажаришда натижадорлик имконини берувчи технологик ечимлар мажмуаси. Бундан ташқари, технологик ечимлар мажмуаси ахборот-коммуникация инфратузилмаси, дастурий таъминот (шу

жумладан, автоматик ўрганиш усуллари), маълумотларни қайта ишлаш ва ечимларни топиш бўйича жараёнлар ва хизматларни ўз ичига олади. Оддий тил билан айтганда, сунъий интеллект муайян вазифаларни бажариш учун инсон хатти-ҳаракатларига тақлид қила оладиган ҳамда тўплаган маълумотлардан фойдаланиб, аста-секин ўз билимини бойитадиган тизим ёки ақлли машинадир.

▶ Давоми 3-бетда

ХАЛҚАРО ҲАМКОРЛИК

ШҲТ САММИТИ

МАМЛАКАТИМИЗ ТАШҚИ ПРАГМАТИК СИЁСАТИНИНГ АМАЛИЙ ИФОДАСИ

Шанхай ҳамкорлик ташкилотининг Самарқанд шаҳрида бўлиб ўтган навбатдаги саммити тарихий аҳамиятга эгалиги ва юксак даражадаги муҳим халқаро тadbир экани билан ажрალიб туради. У фақат ташкилотга аъзо давлатлар раҳбарларининг эмас, балки конструктив мулоқот ва ишончли ҳамкорлик қилиш истагидаги мамлакатлар вакиллари ҳам учрашуви бўлди, десак муболага бўлмайди.

Ўзбекистоннинг мезбон сифатида олий даражадаги тadbирни ташкил этиш ва ўтказиш борасидаги саъй-ҳаракатлари кенг миқёсда эътироф этилмоқда. Самарқанд саммити яқини ва мамлакатимизнинг ШҲТдаги раислиги натижаларини сарҳисоб қилар эканмиз,

Ўзбекистон нафақат мазкур ташкилот, балки бутун инсоният олдида турган долзарб масалаларни ўзaro мулоқот ва ишончга асосланган ҳамкорлик орқали ечиш борасида асосли тақдир-ташаббуслар билан чиққанини кўрдик.

▶ Давоми 2-бетда

ЎЗБЕКИСТОН ВА ШҲТ

САМАРҚАНД ДЕКЛАРАЦИЯСИ

ДУНЁДА ХАВФСИЗЛИК ВА ФАРОВОНЛИКНИ ТАЪМИНЛАШДА УНИНГ ЎРНИ ҚАНДАЙ БЎЛАДИ?

ШҲТнинг Самарқанд саммитини мамлакатларнинг ўзига хос ҳамкорлигини таъминлашга қаратилган тарихий бурилиш нуқтаси сифатида баҳолаш мумкин. Саммитда аниқ мақсад ва манфаатларни ўзида мужассам этувчи 44 та тарихий ҳужжат имзоландики, ШҲТ ташкил этилганидан буюн бундай кўп сонли форматдаги ҳужжатлар қабул қилинмаган эди. Мазкур ҳужжатлар ичида Самарқанд декларацияси муҳим аҳамиятга эга.

▶ Давоми 2-бетда

27 СЕНТЯБРЬ — ХАЛҚАРО ТУРИЗМ КУНИ

ЖОНЛИ ТАБИАТ — КАТТА ДАРОМАД МАНБАИ

Одамларда саёҳат қилиш, турли давлатларнинг диққатга сазовор жойларини ўз кўзи билан кўришга қизиқиши йилдан-йилга ошиб борапти. Бу, албатта, мамлакатлар ривожини, сайёҳлик масканлари ва уларга хизмат кўрсатувчи компаниялар сони ортиши билан ҳам боғлиқ. Шунинг ҳисобига туризм дунё мамлакатлари миллий иқтисодиётида юқори даромад келтирувчи соҳалардан бирига айланган. Жаҳон сайёҳлик ташкилоти маълумотларига кўра, биргина туризмдан тушаётган даромад йилига 2,5-3 триллион долларни ташкил этмоқда.

▶ Давоми 3-бетда

1 ОКТАБРЬ — ЎҚИТУВЧИ ВА МУРАББИЙЛАР КУНИ

ТАЯНЧ ОЛИЙ ТАЪЛИМ МУАССАСАСИ

БУ МАҚОМ ОЛИЙ ПЕДАГОГИК ТАЪЛИМ МАЗМУНИ ВА ИНФРАТУЗИЛМАСИНИ ЯНГИ БОСҚИЧГА ОЛИБ ЧИҚИШНИ ТАЛАБ ҚИЛАДИ

Бугунги шиддатли давр олдимизга қўяётган кўплаб мураккаб вазифаларни ҳал этиш, эзгу мақсадларимизга эришиш, дунё миқёсида рақобатбардош бўлиш учун халқимизни, аввало, ёшларни илм-фан, маърифат ва маънавият, тараққиёт ютуқлари билан ошно этишда ўқитувчи ва мураббийларнинг ўрни бекиёс.

▶ Давоми 5-бетда

ЎЗБЕКИСТОН ВА ШХТ

САМАРҚАНД ДЕКЛАРАЦИЯСИ

ДУНЁДА ХАВФСИЗЛИК ВА ФАРОВОНЛИКНИ ТАЪМИНЛАШДА УНИНГ ЎРНИ ҚАНДАЙ БЎЛАДИ?

Фозилжон ОТАХОНОВ, Олий Мажлис ҳузуридаги Қонунчилик муаммолари ва парламент тадқиқотлари институти директори, юридик фанлар доктори, профессор

Самарқанд декларациясида баён қилинган мақсад ва вазифалар, дастурий йўл-йўриқлар, кўрсатмалар ҳамда унда муҳрланган ташаббусларни амалга ошириш нафақат ШХТга аъзо давлатлар, балки жаҳонда тинчлик, хавфсизлик, барқарорликни сақлаш ва мустаҳкамлаш, янги демократик, адолатли, оқилона сиёсий ва иқтисодий халқаро тартибни барпо этишга кўмаклашиш мақсадида кўп тармоқли ҳамкорликни ривожлантиришга хизмат қилади.

Бошланғич 1-бетда

Хўш, декларация нима, унинг тузилиши, мазмуни, моҳияти, аҳамияти ва бошқа халқаро ҳужжатлардан фарқи жиҳатлари нималардан иборат? Декларация бир ёки бир неча ҳуқуқат, сиёсий партиялар, халқаро, жамоат ташкилотларнинг дастурий ҳужжат, муҳим халқаро воқеа, қонун ва ҳоказоларни кенг жамоатчилик эътиборига етказувчи баёноти, умумий сиёсий принципларни тантанали равишда эълон қилишдир.

Самарқанд декларацияси ҳам дастурий ҳужжатдир. Декларациянинг ШХТ расмий веб-сайтига joyлаштирилгани ҳам фикримиз тасдиғи. ШХТга аъзо давлатлар раҳбарлари имзолаган Самарқанд декларациясининг куйидаги асосий жиҳатлари орқали унинг мазмуни-моҳиятини янада яққол англаб етамиз.

Биринчи жиҳат — декларацияда бугунги кунда дунё глобал ўзгаришларни бошдан кечираётгани, мазкур фундаментал жараёнлар кўп қутбилиқнинг мустаҳкамлашиши, ўзаро боғлиқлик кучайиши, ахборотлаштириш ва рақамлаштириш суръати жадаллашуви билан бирга кечаётгани қайд этилган. Ушбу фонда халқаро қақариқ ва таҳдидларнинг замонавий тизими янада мураккаблашаётгани, жаҳондаги вазиятнинг таназзул хавфи кузатилаётгани, мавжуд зиддиятлар кескинлашиб, янги маҳаллий можоро ва инқирозлар пайдо бўлаётгани таъкидланган. Шунингдек, унда технологик ва рақамли тафовутнинг ўсиши, жаҳон молия бозорларининг турбулентлиги, инвестиция оқимларининг глобал қисқариши, таъминот занжирлари беқарорлиги, протекционистик чоралар кучайиши ва халқаро савдодаги бошқа тўсиқлар жаҳон иқтисодиётида беқарорлик ва мавҳумликни кучайтираётгани эътибор қаратилган.

Бундан ташқари, декларацияда глобал иқлим ўзгариши ва давом этаётган COVID-19 пандемиясининг оқибатлари иқтисодий ўсиш, ижтимоий фаровонлик ва озиқ-овқат хавфсизлиги, шунингдек, 2030 йилгача Барқарор ривожланиш кун тартибини амалга ошириш учун қўшимча қийинчиликларни келтириб чиқараётгани қайд этилиб, ушбу муаммоларни барқарор қилиш мақсадида янада адолатли ва самарали халқаро ҳамкорлик ҳамда барқарор иқтисодий ривожланишни рағбатлантириш учун янги ёндашувлар талаб этилиши баён қилинган.

Иккинчи жиҳат — ШХТ Хартиясида белгиланган асосий мақсад ва вазифаларга содиқлик ифодаланган. Унда ШХТнинг турли блоклардан холи макомга эга экани, очкилиги, учинчи мамлакатлар ёки халқаро ташкилотларга қарши қаратилмагани, барча иштирокчи томонларнинг тенглиги ва суверенитетини ҳурмат қилиши, ички ишларга аралашмаслиги, сиёсий қарама-қаршилик ва ихтилофли рақибликка йўл қўймаслик ифодаланган.

Учинчи жиҳат — декларация ШХТнинг Самарқанд саммити доирасида қабул қилинган деярли барча ҳужжатларнинг мазмун-моҳиятини, аҳамиятини ўзида мужассам этган. Хусусан, ШХТга аъзо давлатларнинг узоқ мuddатли яхши қўшничилиги, дўстлиги ва ҳамкорлиги тўғрисидаги шартнома қондаларини 2023-2027 йилларда

амалга ошириш бўйича комплекс ҳаракатлар режаси, ШХТга аъзо давлатларнинг ўзаро ҳисоб-китобларида миллий валюталар уллушини босқичма-босқич ошириш бўйича "Йўл харитаси" ва бошқалар ўз аксини топган.

Тўртинчи жиҳат — ШХТга Ўзбекистон Республикаси раислик қилган даврда мамлакатимизда ўтказилган 18 та халқаро учрашув, кенгаш ва форумлар аҳамиятига алоҳида урғу берилган. Жумладан, 2022 йил 12 майда Хива шаҳрида ШХТга аъзо давлатлар транспорт вазириларининг кенгаши якунлари қўллаб-қувватлаб, давлат раҳбарлари томонидан ўзаро боғлиқликни ривожлантириш ва самарали транспорт йўлакларини яратиш бўйича концепция тасдиқлангани таъкидланган.

Шунингдек, ШХТга аъзо давлатлар хавфсизлик кенгашлири котиблари учрашуви, мудоффа ва саноат вазирилар, наркотик моддаларнинг ноқонуний айлинишига қарши курашувчи ваколатли органлар раҳбарлари кенгашлири, камбағалликни қисқартириш масалалари ҳамда ахборот технологияларини ривожлантиришга масъул бўлган вазирилик ва идоралар раҳбарларининг биринчи учрашувлари, камбағалликни қисқартириш бўйича халқаро конференция, ШХТ Ёшлар кенгаши мажлиси ва Аёллар форуми, аёл тадбиркорлар конференцияси якунларига ижобий баҳо берилган.

Бешинчи жиҳат — Ўзбекистон Республикаси ШХТга раислик қилган 2021-2022 йиллар якунига юқори баҳо берилиб, бу давр кенг қамровли ўзаро манфаатли ҳамкорлик янада ривожланишига хизмат қилгани таъкидланган.

Олтинчи жиҳат — Ўзбекистон Республикаси Президентининг илгари сурган, тинчлик ва барқарорликни, кенг халқаро ҳамкорликни таъминлаш ҳамда инсониятнинг барқарор ривожланишига кўмаклашишга қаратилган "Умумий хавфсизлик ва фаровонлик йўлида бирдамликка қаратилган Самарқанд ташаббуси" қўллаб-қувватланиши алоҳида таъкидланган.

Еттинчи жиҳат — Ўзбекистон Президентининг Шавкат Мирзиёевнинг "Янги Ўзбекистон тараққиёт стратегияси" китоби, 2022 йил 12 сентябрда эълон қилинган ва БМТ Бош Ассамблеясининг 77-сессияси расмий ҳужжат сифатида тарқатилган "Шанхай ҳамкорлик ташкилотининг Самарқанд саммити: ўзаро боғлиқликдаги дунёда мулоқот ва ҳамкорлик" концептуал мақоласи, ШХТга аъзо давлатлар раҳбарлари кенгашлирининг мажлиси ва кенгайтирилган мажлисидаги нутқларида илгари сурилган гоғлар, тақлифлар ва ташаббуслар декларацияда ўз ифодасини топиб, унинг ўзигини ташкил қилганини эътироф этиш лозим.

Самарқанд декларациясида баён қилинган мақсад ва вазифалар, дастурий йўл-йўриқлар, кўрсатмалар ҳамда унда муҳрланган ташаббусларни амалга ошириш нафақат ШХТга аъзо давлатлар, балки жаҳонда тинчлик, хавфсизлик, барқарорликни сақлаш ва мустаҳкамлаш, янги демократик, адолатли, оқилона сиёсий ва иқтисодий халқаро тартибни барпо этишга кўмаклашиш мақсадида кўп тармоқли ҳамкорликни ривожлантиришга хизмат қилади.

ХАЛҚАРО ҲАМКОРЛИК

ШХТ САММИТИ

МАМЛАКАТИМИЗ ТАШҚИ ПРАГМАТИК СИЁСАТИНИНГ АМАЛИЙ ИФОДАСИ

Рустам РАШИДОВ, Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети доценти, сиёсий фанлар бўйича фалсафа доктори

Афғонистонда тинчлик ўрнатилиши ва унинг ижтимоий-иқтисодий тикланишига кўмаклашиш, бу борадаги ишларни мувофиқлаштиришни кучайтириш ШХТнинг энг устувор йўналишларидан бири бўлиши ҳақида Самарқанд саммитида яна бир бор эслатилди. Президентимиз жорий йилнинг 25-26 июль кунлари бўлиб ўтган Тошкент конференциясини қўллаб-қувватлагани учун ҳамкасбларига алоҳида миннатдорлик билдирди.

Бошланғич 1-бетда

Жумладан, ташкилотнинг блокларга қўшилмаслик макomini ва унинг очкилигини сақлаб қолиш, хавфсизликнинг яхлитлик тамойилига қатъий риоя қилиш, иқтисодиёт, савдо ва инвестиция соҳасидаги ҳамкорликнинг амалий таъсирчанлигини ошириш бугун нечоғлиқ муҳим масалалар эканини даврнинг ўзи кўрсатиб турибди.

ШХТ фаолиятининг асосий йўналишларидан бири

Ҳозир мамлакатимизнинг халқаро муносабатларида Афғонистон етакчи мавзуга айланган. Хусусан, сўнги беш йилда Ўзбекистон етакчи халқаро ва минтақавий ташкилотларнинг барча учрашуви, форум ва йиғилишларида, албатта, Афғонистон мавзусига эътибор қаратиб келмоқда. Ўзбекистон ташаббуси билан Афғонистон мавзусида алоҳида халқаро даражадаги конференция ва учрашувларнинг ташкил этилаётгани ва юқори

Биринчидан, Ўзбекистоннинг очиқ ва конструктив мулоқот учун қўлай майдон сифатидаги роли яққол намоён бўлди. Буни биз сўнги йилларда мамлакатимизнинг халқаро ва минтақавий аҳамиятга эга қатор учрашув ва форумлар ҳамда конструктив мулоқот ўтказилган ўзига хос платформага айланганига кўришимиз мумкин. Марказий Осиё минтақасида ўзаро ҳамкорлик ва интеграция масалалари, қўшни Афғонистондаги вазиятни барқарорлаштириш ҳамда ушбу заминнинг келгуси тараққиёти билан боғлиқ масалалар юзасидан ўтказилган кўплаб тадбирлар шулар жумласидандир. ШХТнинг Самарқанд саммити эса ана шундай тадбирларнинг энг нуфузлиси бўлди, десак айни ҳақиқатни айтган бўламиз.

Иккинчидан, самардорлик нуқтаи назарида Ўзбекистоннинг ШХТга раислиги ҳамда Самарқанд саммити алоҳида уринга эга бўлди. Хусусан, Самарқанд саммити доирасида жами

савияда ўтказилаётгани ҳам ўзбек дипломатиясининг катта саъй-ҳаракатлари натижасидир.

Афғонистонда тинчлик ўрнатилиши ва унинг ижтимоий-иқтисодий тикланишига кўмаклашиш, бу борадаги ишларни мувофиқлаштиришни кучайтириш ШХТнинг энг устувор йўналишларидан бири бўлиши ҳақида Самарқанд саммитида яна бир бор эслатилди. Президентимиз жорий йилнинг 25-26 июль кунлари бўлиб ўтган Тошкент конференциясини қўллаб-қувватлагани учун ҳамкасбларига алоҳида миннатдорлик билдирди.

Давлатимиз раҳбарининг ШХТ кун тартибидеги долзарб ва келгусида муҳим аҳамият касб этиши қўллаб-қувватлаган масалалар бўйича тақлифлари ташкилот миқёсида ижобий қўтиб олинди. Уларнинг аксарияти ўзаро конструктив мулоқотни йўлга қўйиш, ҳамкорликни мустаҳкамлаш ҳамда тақомиллаштиришга қаратилгани билан диққатга сазовор. Бу жараёнда хавфсизлик соҳасидаги масалалар, ташкилотга аъзо давлатлар ўртасида транспорт логистикаси ва савдо-иқтисодий алоқаларни кенгайтириш, ташкилотнинг халқаро майдондаги нуфузини ошириш ҳамда ШХТ миқёсида ривожланишининг янги ўсиш нуқталарини топиш бўйича илгари сурилган тақлиф ҳамда ташаббуслар ўзбек дипломатиясининг халқаро ва минтақавий тузилмалар фаолиятида янгича қараш ва ёндашувларга эгалитини намоён этди.

Конструктив мулоқот ва ҳамкорлик

ШХТнинг Самарқанд саммити мазкур ташкилот тарихида биринчи марта 14 та давлат етакчилари ва 10 та халқаро ташкилот раҳбарлари

ҳамда вакиллари иштирок этгани билан ажралиб туради. Ўзбекистон Марказий Осиё, шунингдек, Шарқий ва Жанубий Осиё ҳамда Яқин Шарқ, Каспий денгизи минтақаси давлатлари раҳбарларини бир стол атрофида туллади.

Саммит давлатлар етакчилари учун минтақавий ва глобал кун тартибидеги қатор долзарб мавзуларни муҳокама қилишда самарали платформа бўлиб хизмат қилди.

Бу пандемия синовларидан сўнг узоқ қутилган дўстларнинг юзма-юз учрашуви, шахсий мулоқот ва мамлакатларнинг келажагини белгилаб берувчи қўшма қарорлар қабул қилиш имкониятидир", деди Ўзбекистон Президентини.

Давлатимиз раҳбари ўз нутқида ташкилот фаолияти кенг ҳамкорликка йўналтирилган бўлиши ҳамда Марказий Осиё ШХТнинг "географик ядроси" макomini сақлаб қолиши лозимлигига урғу берди.

Эътиборга молик жиҳати шундаки, Президентимизнинг чиқиши ШХТ фаолиятининг бир қатор концептуал жиҳатларини қамраб олган.

"Термиз — Мозори-Шариф — Кобул — Пешовар" темир йўли коридори қурилиши ҳам қўллаб-қувватлашга чакорди.

Ушбу лойиҳа ўзаро боғлиқликни мустаҳкамлаш, савдо ва инвестицияларни кўпайтириш, умуман олганда, ШХТ маконидеги барқарор иқтисодий ўсишни таъминлаш учун кенг имкониятлар очиши мумкинлигига урғу берилди.

Бундан ташқари, Президентимиз Термиз шаҳрида Афғонистонни гуманитар қўллаб-қувватлаш бўйича махсус фондини биргаликда таъсис этишни тақлиф этди. Мазкур фонд маблағлари афғон заминидеги ижтимоий инқирозни барқарор этиш, ёшлар учун таълим дастурлари ва соғлиқни сақлаш соҳасидаги лойиҳаларни амалга оширишга йўналтирилиши маълум қилинди.

Юқорида билдирилган фикрларни умумлаштириб, Ўзбекистоннинг ШХТга раислиги ҳамда Самарқанд саммитининг юксак даражада ташкил этилиши ва ўтказилишининг ўзига хос қатор жиҳатларига эътибор қаратиш мақсада мувофиқ

40 дан ортиқ ҳужжат имзолангани ушбу анжуманининг самардорлиги ва натижадорлигини кўрсатиб турибди. Мазкур ҳужжатларнинг аксарияти қисмида Ўзбекистон ташаббуси билан илгари сурилган мақсад ва вазифалар мужассам бўлиб, ташкилот фаолияти учун катта аҳамият касб этди. Булардан 18 таси қарор, 4 таси халқаро шартнома ва 22 та бошқа ҳужжатдир. Хусусан, стратегик ҳужжатлар сифатида ШХТга аъзо давлатларнинг узоқ мuddатли яхши қўшничилик, дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги шартномани амалга ошириш бўйича 2023-2027 йилларга мўлжалланган комплекс режаси, "Ўзбекистон — Қирғизистон — Хитой" темир йўли қурилиши лойиҳаси бўйича уч томонлама битим ҳамда Иқлим ўзгаришига муносабат бўйича ШХТга аъзо давлатлар раҳбарларининг қўшма баёноти қабилидаги кўрсатиб ўтиш мумкин. Ўзбекистон ШХТни 2040 йилгача ривожлантириш стратегиясини тайёрлашга киришиш тақлифини ҳам илгари судди.

Бундан ташқари, Ўзбекистон ва ШХТ оиласига кирувчи давлатлар ўртасида жами 36 та ҳужжат, жумладан, Ўзбекистон ва Хитой ўртасида 15 та ҳамда Ўзбекистон ва Эрон ўртасида 15 та ҳужжат имзоланди.

Самарқанд саммити доирасида қабул қилинган муҳим ҳужжат ва қарорлар Шанхай ҳамкорлик ташкилотини келгусида тараққи топтириш ва ривожлантиришнинг муҳим йўналишларини белгилаб беради. Шунингдек, ўзаро муносабатлар ва алоқаларнинг ҳуқуқий асосларини янада мустаҳкамлайди.

Учинчидан, ташаббускорлик Янги Ўзбекистон ташкилотининг ёрқин хусусиятига айланган. Ушбу хусусият сўнги йилларда ўзбек дипломатияси самарали фаолиятининг ажралмас қисми сифатида намоён бўлмоқда. Ўзбекистон дунёдаги халқаро ва минтақавий ташкилотлар фаолиятида ҳамда ҳамкор давлатлар билан муносабатларда минтақа ва дунё тараққиётининг долзарб масалалари ҳамда инсониятнинг барқарор ривожланиши, шунингдек, икки ва кўп томонлама муносабатларни юритиш ва мустаҳкамлаш юзасидан асосли тақлиф ва ташаббусларни илгари сурмоқда. Айниқса, мамлакатимиз сўнги йилларда ШХТ доирасида 50 дан ортиқ тақлиф ва ташаббус билдиргани ҳам фикримиз исботидир.

Тўртинчидан, Ўзбекистоннинг ШХТга раислиги ҳамда Самарқанд саммити халқаро илмий ва академик доираларда юксак эътирофга сазовор бўлмоқда. Шундай эътирофлардан бирига эътибор қаратиш ўринли бўлар эди. Жумладан, жаҳондаги илмий ва эксперт-таҳлилий доираларда юқори нуфузга эга мутахассис, Марказий Осиё бўйича Кембриж форуми раиси Сиддхарт Саксена бундай дейди:

"ШХТнинг Самарқандда бўлиб ўтган саммити бошқаларни сиқиб чиқариш ва босим ўтказиш орқали эмас, балки барчани бирлаштириш орқали кейинги ривожланиш позициясини белгилашда ҳал қилувчи роль ўйнади. Айнан шу ерда Шавкат Мирзиёев ҳамжиҳатлик бўйича ажойиб ташаббусни илгари судди.

Марказий Осиёнинг ижобий тажрибаси бугун глобал Самарқанд ташаббусига айланмоқда. Хитой ва Хиндистондан тортиб Туркия ва Туркманистонгача турли сиёсий ва ижтимоий тизимлар вакиллари муштарак мақсад йўлида бирлашдилар. Бу инклюзивлик, мультилатерализм ва цивилизациялараро ўзаро ҳамкорлик руҳининг ҳақиқий намоёнлидир".

Шанхай ҳамкорлик ташкилотининг Самарқанд саммити чин маънода тарихий учрашув бўлди. ШХТга Ўзбекистон раислиги давомида шаклланган "Самарқанд руҳи" узоқ йиллар давомида ташкилот фаолиятида акс этиб туради.

БОҒИЙ МЕРОС
МУМТОЗ АСАРЛАРНИНГ
НАСРИЙ БАЁНЛАРИ КЕРАКМИ?

“ҒАРОЙИБ УС-СИҒАР” ДЕВОНИДАГИ 650 ТА ҒАЗАЛ
ТАҲЛИЛИ ЁН ЖИЛДА НАШРДАН ЧИҚДИ

Насимхон РАҲМОНОВ,
филология фанлари доктори, профессор

Буюк мутафаккир Алишер Навоийнинг боқий меросига устозларнинг
алоҳида ҳурмат ва муҳаббати натижасида юзага келган ва бугун ҳам
давом этаётган эзгу ишлар алоҳида аҳамиятга эга.

Ғазал шарҳи шунчаки мазмунни
баён қилиб бериш эмас, балки ҳар бир
ғазалга мустақил асар сифатида қараб,
шоирнинг дунёқарши, тафаккурини
чуқур илмий таҳлил қилишдан иборат.

маев каби адабиётшунослар фаолиятида
кўришимиз мумкин. Катта авлод
навоийшунослари қаторига Қаромат
Муллаҳужаева, Олимжон Давлатов,
Зухра Мамадалиева каби истеъдодли
навоийшунослар кириб келди.

Навоий ғазаллари шарҳларини ама-
лиётга татбиқ этиш бўйича лойиҳа раҳ-
бари Боқижон Тўхлиев жавоб бериб,
ўз тавсияларини ўртага ташлади.

Эътиборни тортадиган яна бир жи-
ҳат — насрий баён тузувчиларнинг ёки
шорихларнинг бу ишга масъулият ва
садоқат билан ёндашганидир.

Масалан, “Жон берур элга агарчи
лабидин қон томадур” мисраси билан
бошланадиган ғазал шарҳига эътибор
берайлик.

“шамни ўчурмак”, дурри ғалтон” (йирик
думалоқ дур) каби истиора ва ўхшатиш
воситаларининг ғазалдаги вазифаси
юзасидан амалга оширган талқин ва
таҳлиллари илмий жиҳатдан пухталиги
билан ажралиб туради.

Ҳар бир ғазалнинг насрий баёни
билан бир қаторда, ғазалларга битил-
ган шарҳлар ва изоҳлар навоийшу-
нос олимларимизнинг салоҳиятини,
олимлик фазилатини юзага чиқариш
имконини берган.

“олими шаҳр” ва “гули биёбон” ибора-
лари илдизини очиб учун улуғ мутасав-
вуфлардан бири Абдуллоҳ Бобуний ҳа-
қиқдаги ривоятни келтирди.

Шу ўринда Навоий асарларининг
насрий баёнлари керакми, деган савол
туғилади. Зотан, ўтган аср охирида
шундай саволлар қўйилган ва насрий
баёнлар керак эмас, деган фикрлар ҳам
бўлган эди.

“Ғаройиб ус-сиғар”нинг насрий
баёнларига илова қилинган шарҳ ва
изоҳларнинг ўқири эканлиги, навоийшу-
носликнинг янги даври келганига, илм
аҳли амалга ошириши керак бўлган
ишлар янги паллага қадам қўйганига
ишонч ҳосил қиламиз.

“ҒАРОЙИБ УС-СИҒАР”
УСТИДА ҚИЛИНГАН
МАШАҚҚАТЛИ МЕҲНАТ
НАВОЙШУНОСЛИККА
ДАЪВОГАР БЎЛИБ ЮРГАН
КЎПЛАБ ИНСОНЛАРНИ
ТЕРАН МУШОҲАДАГА
ЧОРЛАСА, АЙНИ МУДДАО
БЎЛАР ЭДИ. АЙТМОҚЧИ
БЎЛАЁТГАНИМИЗ, ҲАҚИҚИЙ
НАВОЙШУНОСЛАРНИ
“ҒАРОЙИБ УС-СИҒАР”НИНГ
ШАРҲИ ЮЗАГА ЧИҚАРДИ.

Муллаҳужаеванинг “Даҳр судидин та-
маъ узким, зиёне беш эмас”, “Дема не
суд эрур ўлмоқ фано ҳаримига хос”,
“Нафс куттоъ-ут-тариқи манзилдур бу
работ” мисралари билан бошланувчи
ва бошқа қатор ошқона ва орифона
ғазалларга шарҳларидаги илмий таҳ-
лилларга эътибор берсак, бу олим на-
воийшуносликда ўз ўрнига эга эканини
кўраемиз.

Шу ўринда яна бир гапни айтишни
истардим. “Ғаройиб ус-сиғар” устида
қилинган машаққатли меҳнат навоий-
шуносликка даъвогар бўлиб юрган
кўплаб инсонларни теран мушоҳадага
чорласа, айна муддао бўлар эди.

Тўғри, шундай катта ишда ҳам ай-
рим нуқсонлар учраши табиий. Ма-
салан, 4-жилдада “Эй орази насрин,
сочи сунбул, қади шамшод” мисраси
билан бошланувчи ғазалнинг шарҳи
охирги жумласи тугамал қолган.

Умуман олганда, ўн жилдди ушбу
асарнинг ҳам назарий, ҳам амалий аҳа-
мияти бор. Биринчи навбатда, китоб-
хонга шарҳлар орқали буюк мутафак-
кир шоир нима демоқчи эканини ўқиб
олиши учун катта имконият беради.

ЗИЁ МАСКАНЛАРИ

ИҚТИСОДИЙ ИНҚИРОЗНИНГ ОЛДИНИ ОЛИШ
МУМКИН, МАЪНАВИЙ ИНҚИРОЗНИНГ-ЧИ?

Олмагул ЁҚУБОВА,
Республика Маънавият ва маърифат маркази
масъул ходими

Бир халқнинг кимлигини ўрганмоқчи бўлсанг,
бозорига ва мазорига бор, дейилади ҳикматларда.

Маънавий-маърифий ишлар тизи-
мини тубдан такомиллаштириш, бу
борада давлат ва жамоат ташкилот-
ларининг ҳамкорлигини кучайтириш
масалаларига бағишлаб 2021 йил 19
январда ўтказилган видеоселектор йи-
гилишида Президентимизнинг бугунги
маънавий ҳаётига чуқур таҳлил этиб:

чиси — аждодларимизнинг бой мероси
ва миллий қадриятларига асосланган
кучли маънавият”, деган таъкиди айни
ҳақиқат.

Иқтисодий таъйини олдидан сезиш,
кўриш, билиш ҳамда унинг олдидан олиш
бўйича режалар тузиш мумкин, аммо
мафкуравий-маънавий инқирозни унинг
ёқасига келиб қолмаганимизча сезмай-
миш. Шундай экан, турли кўринишларда
жамиyat, айниқса, ёшлар ҳаётига, тур-

муш тарзига, онгу шуурига аста-секин
кириб келиб, уларнинг фикри зикрини
эгаллаб олаётган оммавий маданиятга,
маънавий бузуқликларга қарши ягона
иммунитет ҳам маънавиятдир.

ташаббускорлик, фидойилик, ахлоқий
фазилатларни шакллантиришни ша-
рафли вазифага айлантириш ҳар бири-
мизнинг бурчимиз.

Ҳуқуқий давлат, эркин фуқаролик жа-
мияти барпо этишда “Миллий тикланиш-
дан — миллий юксалиш сари” ғоясининг
аҳамияти тобора ортиб бораёти. Янги
Ўзбекистонда эл азиз, инсон азиз, деган
шиор ислохотларда ўз аксини топаётга-
ни, ҳар бир соҳада халқнинг розилигига
эришиш устуворлиги маънавий-маъри-
фий соҳада, айниқса, зиммаимизга катта
масъулият юклайди.

Президентимизнинг 2021 йил 26
мартдаги “Маънавий-маърифий ишлар
тизимини тубдан такомиллаштириш
чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори
мазкур соҳада яна бир муҳим қадам
бўлди.

Китоб инсоният ва жамият мада-
ниятининг ажралмас бир қисми бў-
либ, инсоният тараққиётининг ҳамма
даврларида ёшларни тарбиялаш,
уларнинг ақлий ривожланиши восита-
си бўлиб келган.

Бугун юртимизнинг қай бир гўшасида
карнай-сурнайнинг янги иншоот қурил-
ганидан садо бериши тинчлигимиз, осо-
йишталлигимиздан нишон! Бугун қаерда
маънавият ҳақида тўлқинлиб гапири-
лаётган экан, бу, шубҳасиз, онгимиз уй-
қоғлигидан далолат.

Қачонки, маънавият ва маърифат
масканларига болалар набираларини
етакаб бориб, унга маънавий тушу-
нчасини, унинг негизда юрт шарафни,
инсон қадри, миллат ор-номуси ётгани
ҳақида аниқлаётган экан, ушбу масканла-
римиз чинакамига ҳудудларнинг маъ-
навий қиёфасига, юксак маънавиятли
халқнинг сийратига айланишига ишон-
чимиз комил.

“Янги Ўзбекистон” ва “Правда Востока”
газеталари таҳририяти” ДУК
МУАССИС:
Ўзбекистон Республикаси
Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир:
Салим ДОНИЁРОВ

Таҳририятга келган қўлёзмалар тақриз қилинмайди ва
муаллифга қайтарилмайди.
Газетанинг етказиб берилиши учун обунани расмийлаштирган
ташкilot жавобгар.
Газета таҳририят компьютер марказида саҳифаланди.
Газетанинг полиграфик жиҳатдан сифатли чоп этилишига
“ШАРҚ” НМАК масъул.
Босмахона телефони: (71) 233-11-07

Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуридаги
Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлиги
томонидан 2020 йил 13 январда 1047-рақам билан рўйхатга олинган.
Нашр индекси — 236. Буюртма Г-964.
81594 нусхада босилди.
Ҳажми — 3 табоқ. Офсет усулида босилган. Қўғоғ бичими А2.
Баҳоиси келишилган нарҳда.

Навбатчи муҳаррир: Лутфулла Сувонов
Мусаҳҳих: Насиба Абдуллаева
Дизайнер: Хуршид Абдуллаев
Манзилимиз:
100029, Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 32-уй